

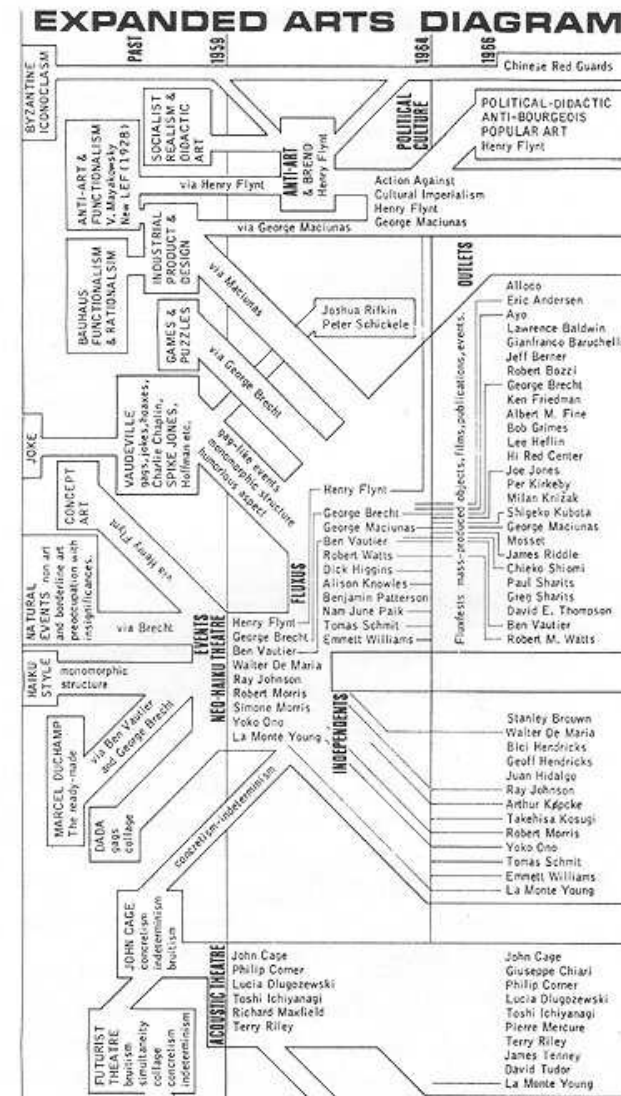
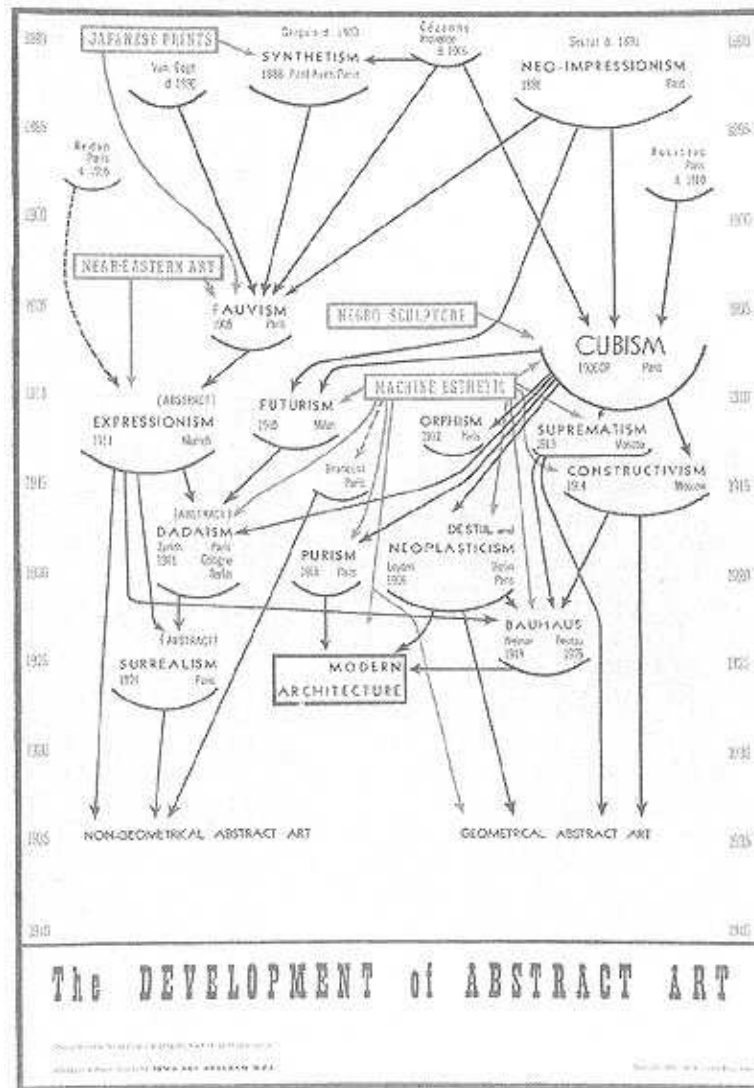
Téma 2: Proměny paradigmatu, dodatek Modernismus a postmodernismus

*Matthew Barney, De Lama
Lamina, 2004, video*

A. H. Barr, Cubism and Abstract Art, katalog výstavy, 1936

George Maciunas, Expanded Arts Diagram (detail), 1966

Jean Clair, Úvahy o stavu výtvarného umění.
Kritika modernity. 1983 (český překlad 2006)

Clair, Úvahy, s. 33: „...velký umělec není ten, kdo otrocky poslouchá diktát času, ale ten, komu je naopak naprosto jedno, co je, co bylo a co bude.“

Tamtéž, s. 56: „Ve dvacátých letech došlo k jakémusi spolčení protestantské etiky kapitalismu a neradostné morálky komunismu s cílem vyhladit z povrchu země onu zastaralou a morálně pohoršující anomálii, jíž je umění.“

Robert Rauschenberg, Preview, 1974

Jan Merta,
Janova oběť,
1991-98

Téma 2d: Existuje vizuální jazyk?

Příklad nonverbální vizuální komunikace: podobné gesto v různých významech

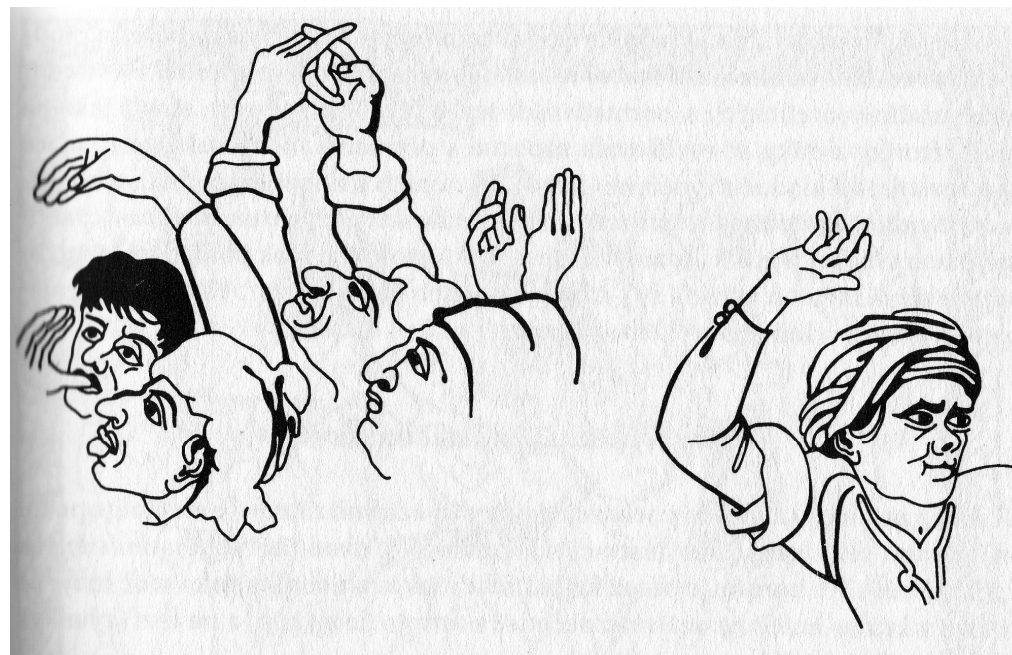

Obrazové písmo
(kreslené symboly)

Bohumil Markalous,
Co je umění.
Praha 1938.

EGYPTSKÉ HIEROGLYFY					
OREL	NOHA	ZÁSTĚRA	KOLENO	DŮM	
PREHISTORICKÁ ZNAČKA MUŽE ZJEDNODUŠOVÁNA POSTUPNĚ, AŽ DO ZNAKU V PODOBĚ -T-					
ZÁKLADNÍ PŘÍRODNÍ TVAR PŘEDMĚTU NEBO DĚJE ZACHOVÁN VE VŠECH DOBÁCH A U VŠECH NÁRODŮ					
	V MODERNÍM ČÍNSKÉM PÍSMU	VE STARÉM ČÍNSKÉM PÍSMU	STARŠÍ DOBA KAMENNÁ	EGYPT, MLADŠÍ DOBA KAMENNÁ, KLÍN. PÍSMO, GERMÁNSKÉ RUNY	
OKO				EGYPT	
SLUNCE				ML. DOBA KAMENNÁ	
POLE					
DEŠŤ				EGYPT	GERMÁN. RUNY
HORA				KLÍN. PÍSMO	
HAD				EGYPT	

Ecce homo, konec 15. stol., detail z Alsaských retáblů
v Musée d'Unterlinden v Colmaru
obscénní gesta Židů (dle J.-C. Schmitta)

Způsoby modlitby

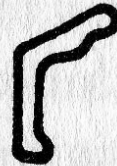
Hubert z Romans, humilitationes (inclinationes)

(dle J.-C. Schmitta)

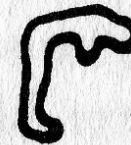
HUMBERT Z ROMANS: *humiliationes* (neboli *inclinationes*)

inclinationes
(*ad renes*)

inklinace, předklon

semiplena (minor)
poloviční (mírný)

plena
hluboký (v půli těla)

genuflexiones
(*ad genua*)

pokleknutí

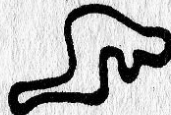
recta (cum corpore erecto super genua)
vzpřímené (se vzpřímeným trupem)

proclivis (cum corpore prostrato)
v náklonu (se skloněným trupem)

prostrationes
(*ad talos*)

prostrace
(až po paty)

idem quod genuflexio proclivis
(totožná s pokleknutím se skloněným trupem)

venia (cum toto corpore)
(celým tělem)

Prostrace v tibetském buddhismu a v křesťanství

1 Tibetan Buddhists begin prostration from a standing position. The hands should be joined, but not with the palms flat against each other. Thumbs are tucked in. Start with hands at the crown of the head.

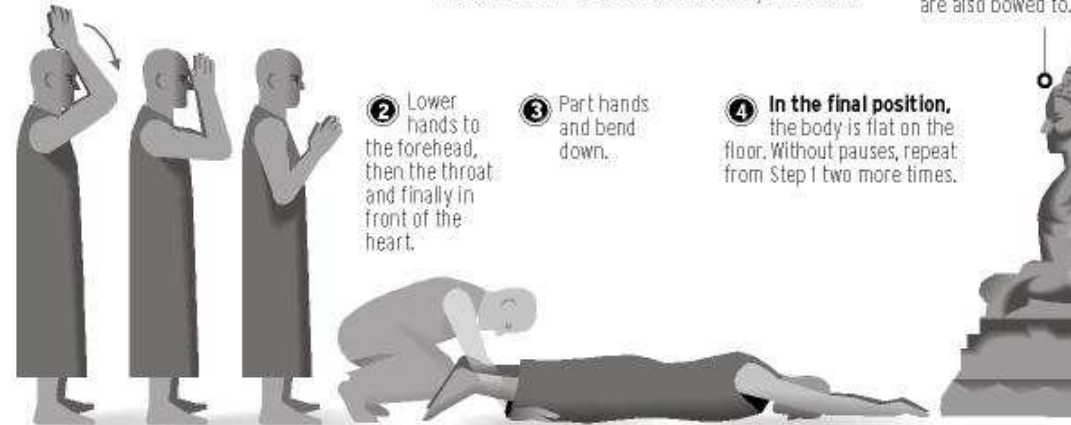

Correct hand position

Prostration

Bowing is an act of humility. By prostrating themselves, Buddhists acknowledge respect for the values and ideas that the Buddha represents and willingness to accept the teachings. It also curbs pride and arrogance. It is believed that those who are humble will be better able to study and learn.

Buddhists commonly bow to a statue of **Buddha**. The statue is not worshiped as an idol but rather as the idea of the ultimate potential. Teachers, parents and shrines are also bowed to.

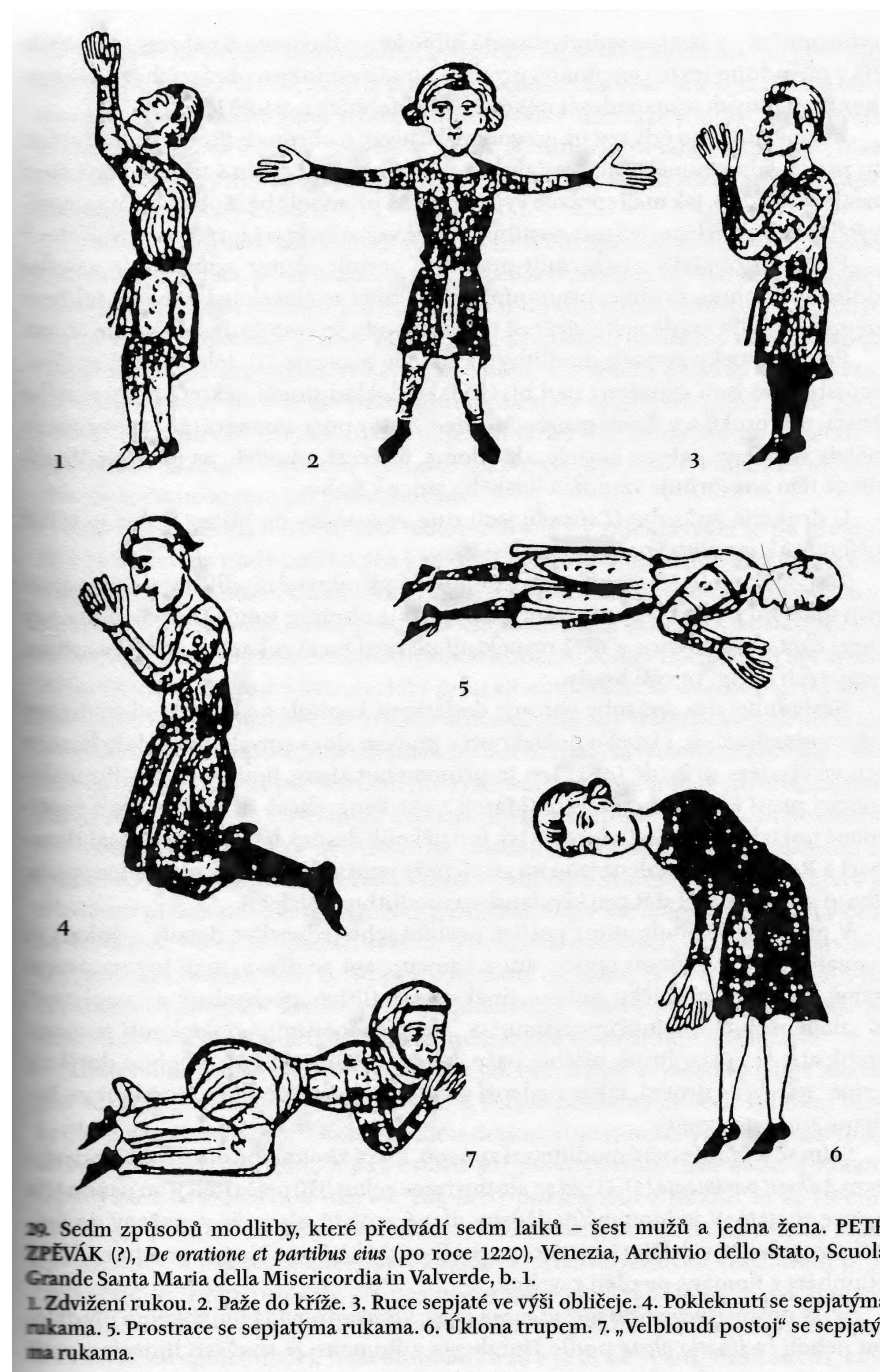

Source: Tibetan monks from Thubten Dhargye Ling

George Turney / The Register

Petrus Cantor
(cca 1200)
De oratione et
partibus eius

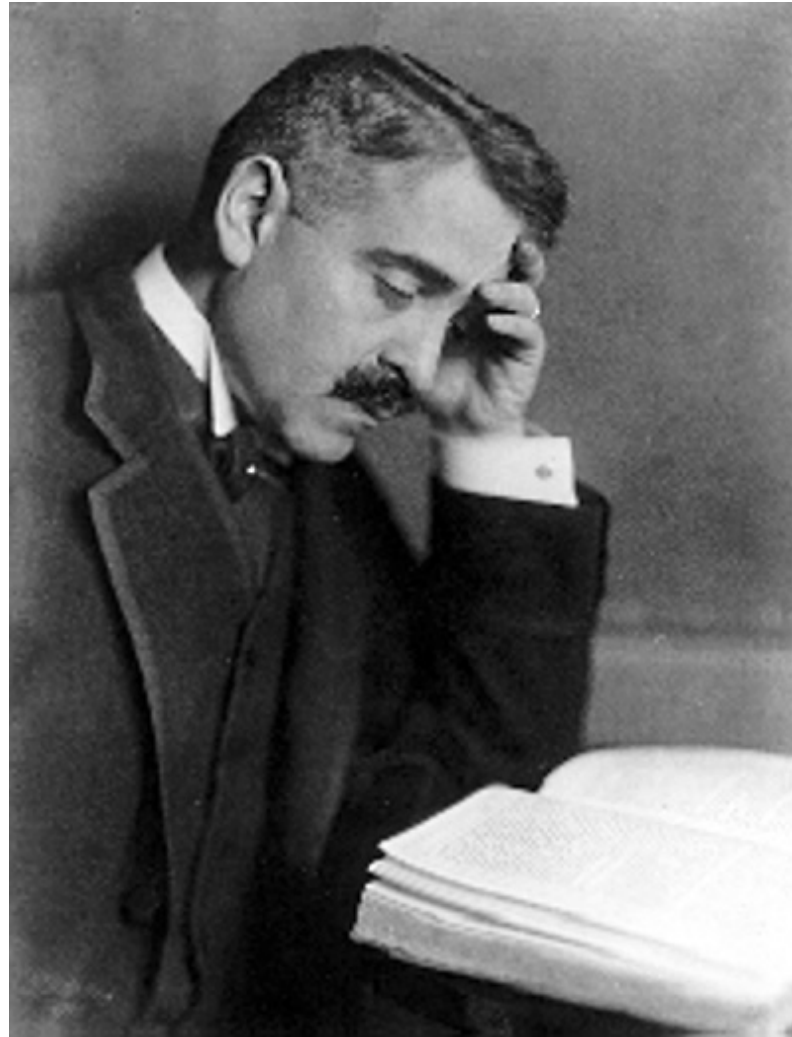

Tizian,
Papež Pavel III.
s vnuky Allesandrem
a Ottaviem Farnese,
1546

pozn.: využití gest ve skupi-
novém portrétu, proměna
statického žánru ve výrazový

Aby Warburg (1866-1929)
Mnemosyné, obrazový atlas evropské
kolektivní paměti, 1929

Warburgův
obrazový atlas,
list 31,
nizozemská
malba v prostředí
italských
objednavatelů

Warburgův obrazový
atlas, list 40,
formule dionýského
patosu

Gestický a kosmický symbolismus

Ferdinand Hodler, Jaro, 1907-10

František Bílek, Vyzývání, 1919

Aspekty současné nonverbální komunikace 1

Replacing speech

- Pointing with feet, legs, hands, head or whole body
- Gestures with fingers, hands and arms.
- Tilting of head
- Movement of any combination of the 90 muscles in the face.

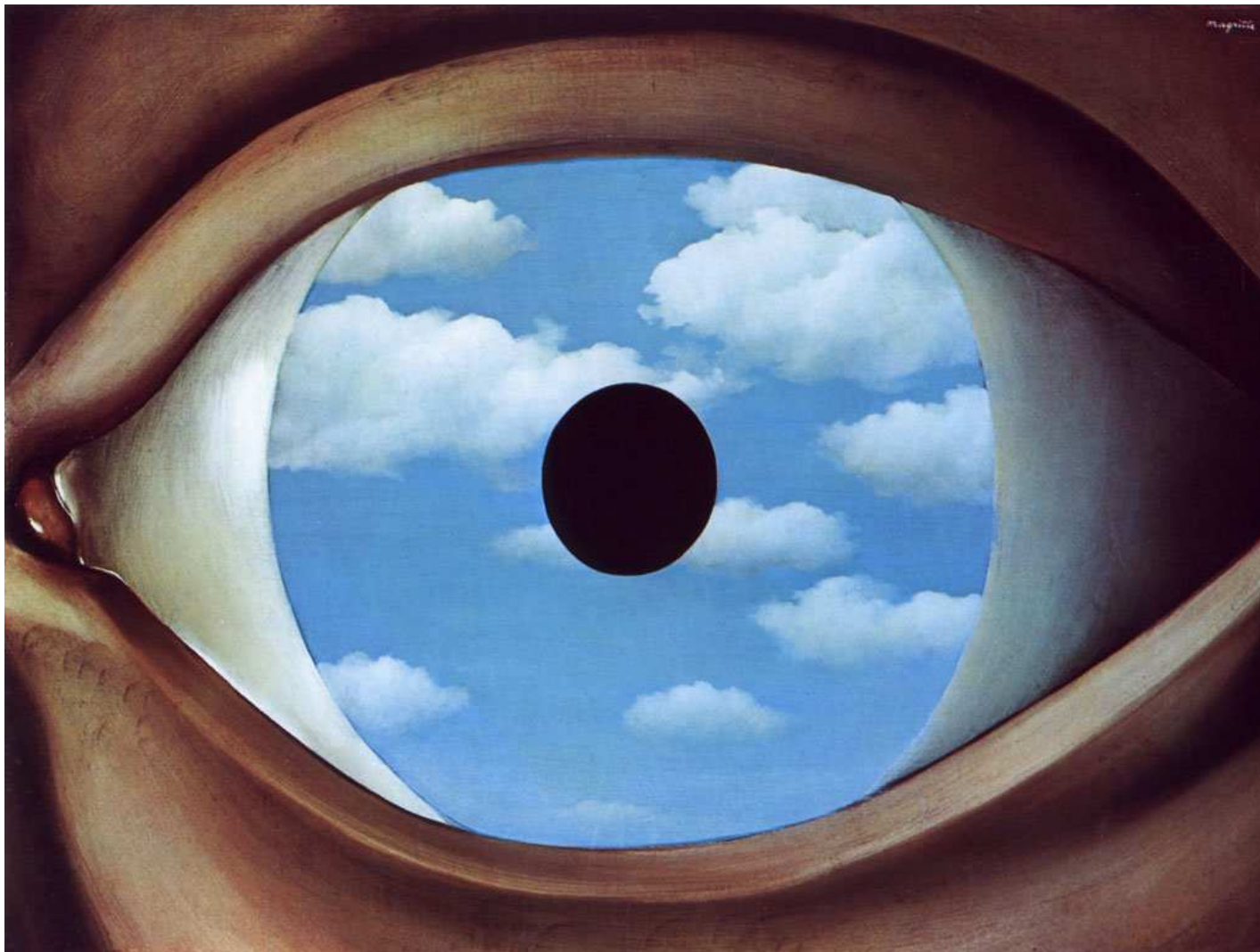
http://changingminds.org/explanations/behaviors/body_language/using_non-verbal.htm

Aspekty současné nonverbální komunikace 2

Modifying speech

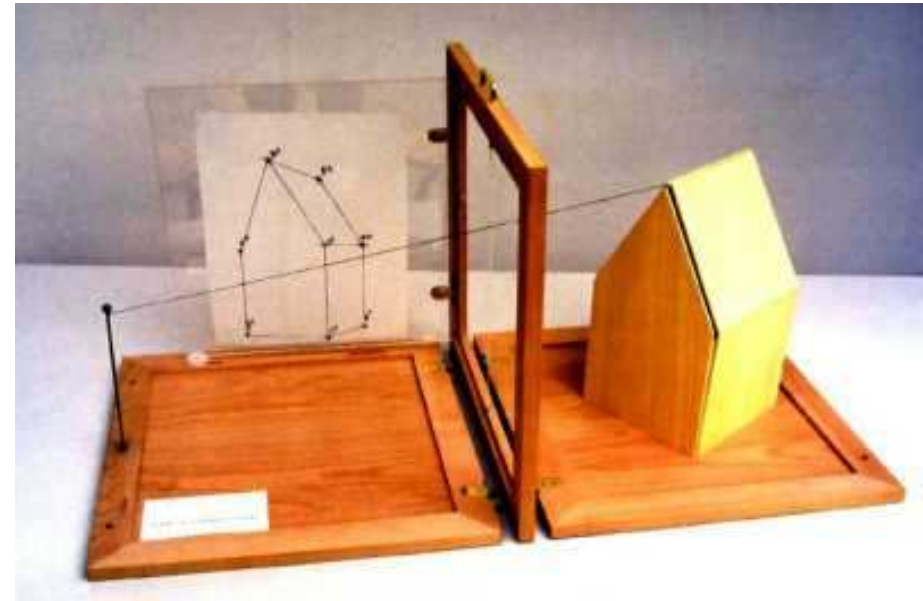
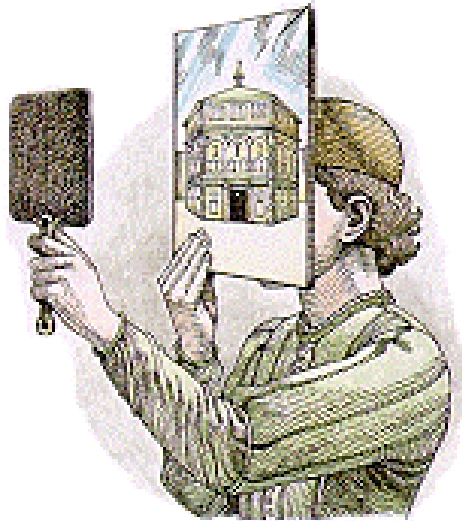
- Positioning of body relative to other people and things
- Shape of whole body
- Movement of limbs, head and fingers
- Micro-movement of muscles
- Skin color and texture
- Voice pitch
- Texture of voice tone
- Speed of speaking
- Sweating
- Bodily smells (eg. pheromones)

Téma 3: Zobrazení a percepce

René Magritte, Falešné zrcadlo, 1928

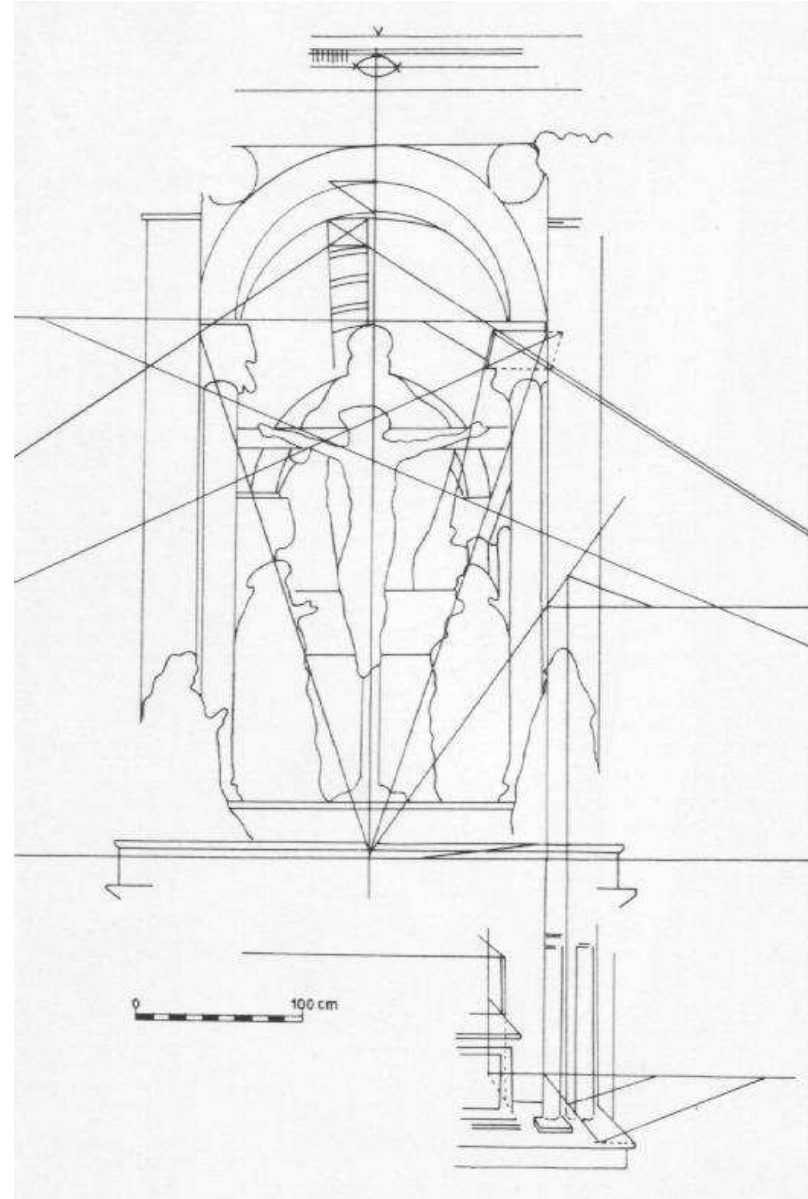
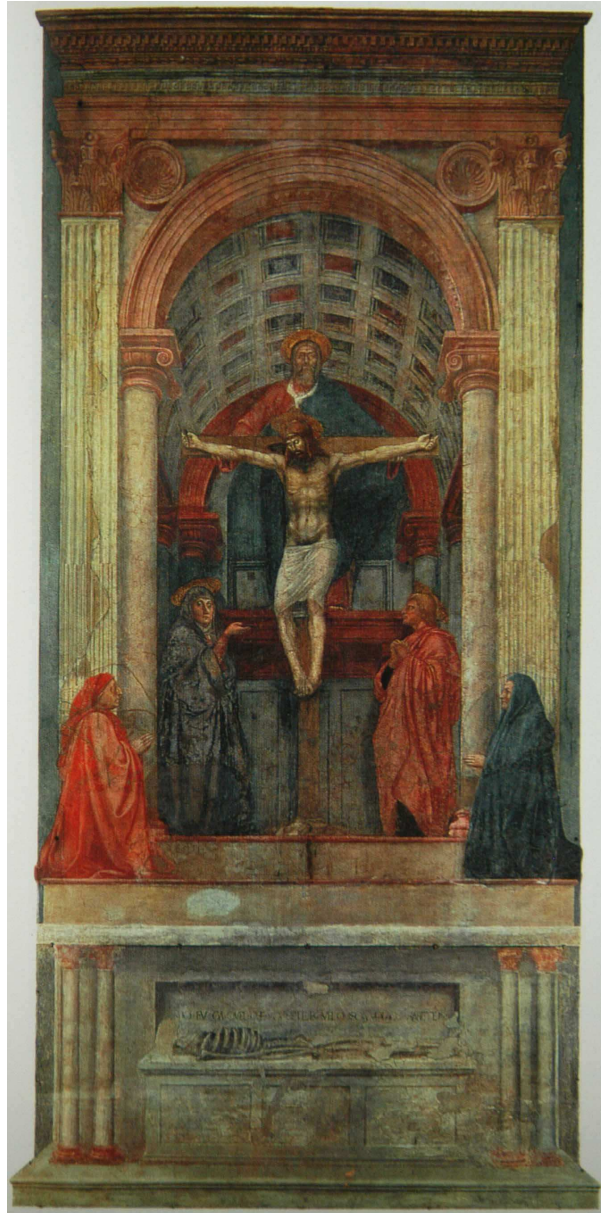
Téma 3a: Konstrukce obrazového prostoru

Perspektiva - definice

„Perspektiva je geometrická transformace, spočívající v *projekci* trojrozměrného prostoru do prostoru dvojrozměrného (do rovny plochy) podle určitých pravidel zaručujících, že budou zachovány informace o promítnutém prostoru; ideálně by měla perspektivní projekce umožnit mentální rekonstrukci promítnutých objemů a jejich uspořádání v prostoru.“ (Jacques Aumont, *Obraz*. Praha 2003, s. 214)

Masaccio, Nejsvětější Trojice, 1425-1428 Firenze, Santa Maria Novella

Andrea del Castagno, Poslední večeře, 1449-1457, Florencie, Cenacolo di Santa Apolonia

Piero della Francesca (škola)
Pohled na ideální město, cca 1460

Pablo Picasso, Ateliér, 1934

Perspektiva jako symbolická forma

Studie o zobrazení místa a prostoru

- Ernst Cassirer, *Filosofie symbolických forem*, 1923-1929
- Erwin Panofsky, *Perspektiva jako symbolická forma*, 1927
- Historikové umění Pierre Francastel, Hubert Damisch, Mario Praz
- Komentář k předcházejícím vyobrazením:
P. Francastel, *Malířství a společnost* (Brno 2003)

Atmosférická perspektiva
Joachim Patinir, Krajina se sv. Jeronýmem, cca 1520

Anamorfoza

Hans Holbein ml., Vyslanci, 1519

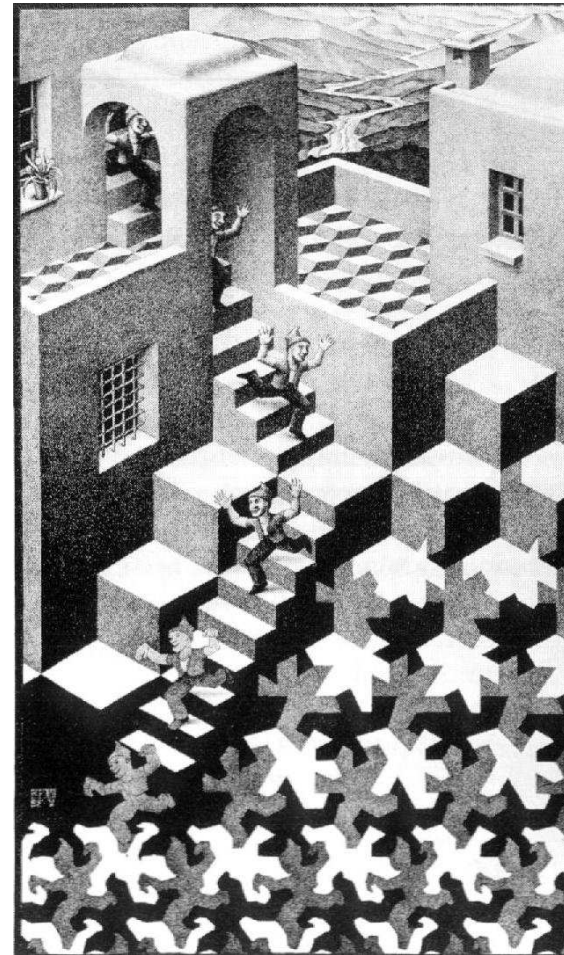
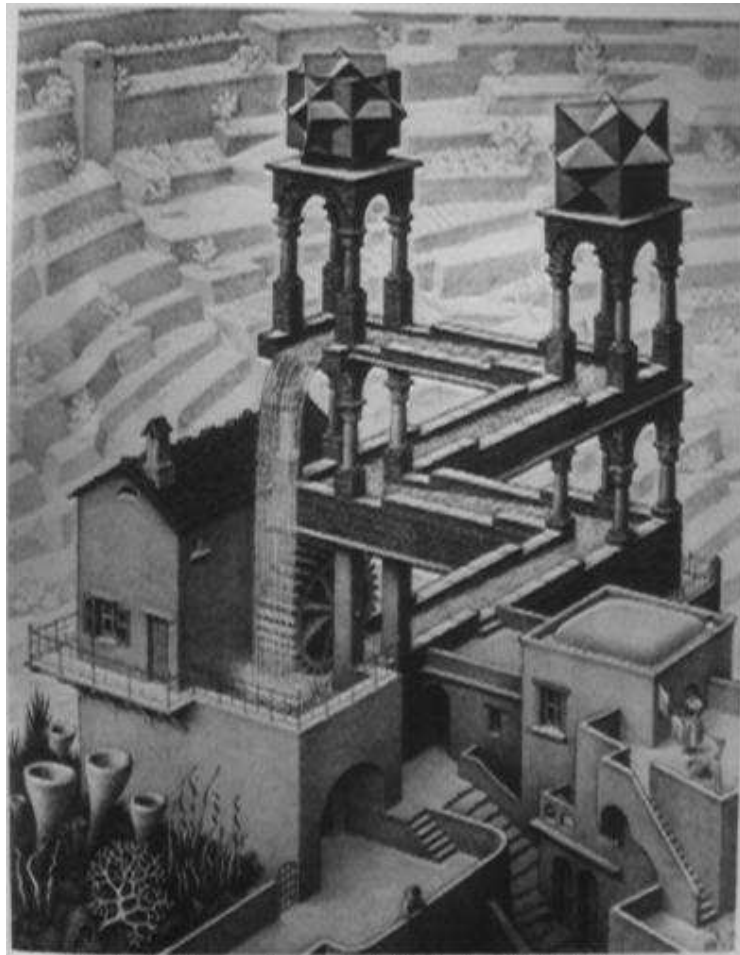

Perspektiva a moc
Zrcadlová galerie zámku ve Versailles, cca 1669-85

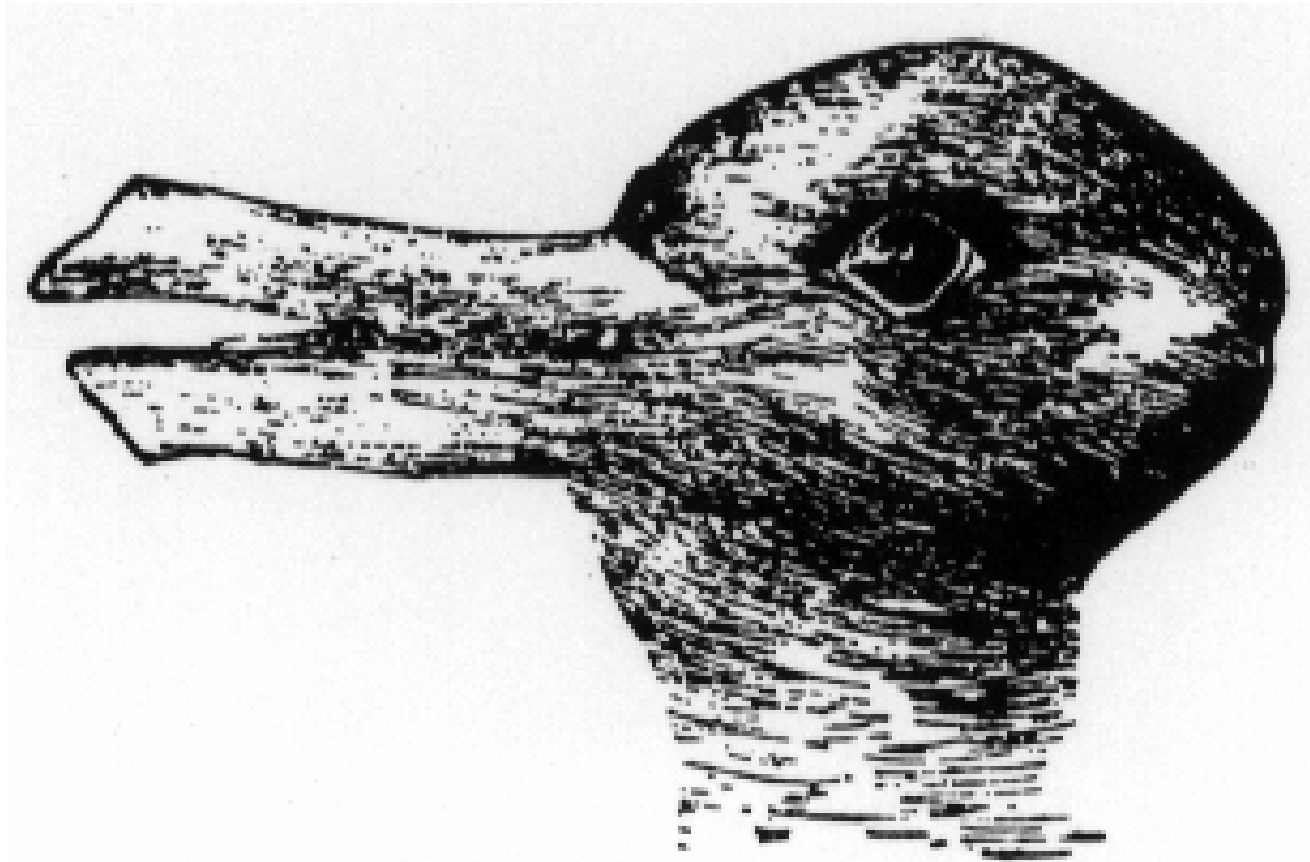

Perspektivní iluze

M. C. Escher: Vodopád, 1961, Schodiště, cca 1960

Téma 3b: Optické iluze

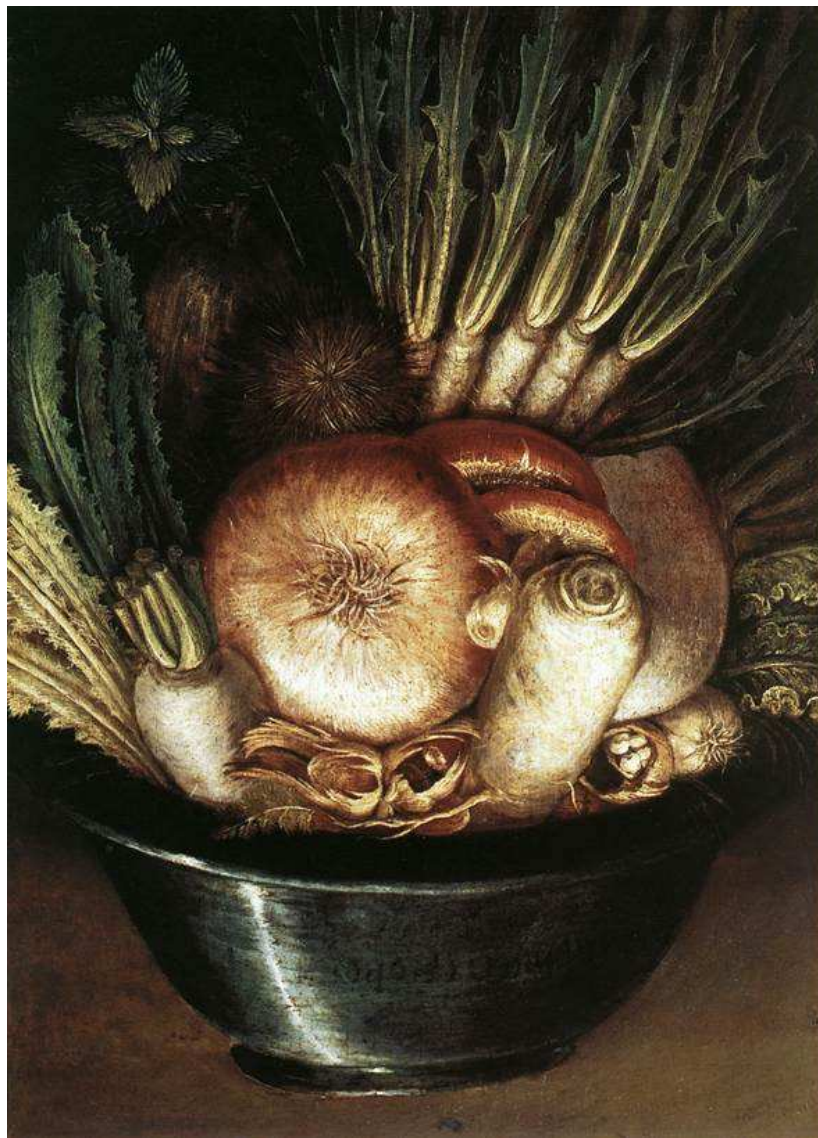

Optické iluze: Eye Center, University of Illinois

- <http://images.google.cz/imgres?imgurl=http://www.uic.edu/com/eye/LearningAboutVision/EyeSite/OpticalIllustions/Images/duckbun.gif&imgrefurl=http://www.uic.edu/com/eye/LearningAboutVision/EyeSite/OpticalIllustions/DuckRabbit.shtml&h=207&w=308&sz=51&hl=cs&start=1&tbnid=sKsRb77VNM8o3M:&tbnh=79&tbnw=117&prev=/images%3Fq%3Dduck%2Brabbit%26gbv%3D2%26svnum%3D10%26hl%3Dcs%26sa%3DG>

Giuseppe Arcimboldo
Zelenina v míse / Zelinář, cca 1590

Salvador Dalí, Trh s otroky
se zjevením neviditelné Voltairovy busty, 1940

M. C. Escher, Ruce, 1948

Saul Steinberg, Nekonečná kresba, cca 1960

